

בס"ד

לקחה טוב

מס' 557

פרשת וילך שבת שובה התשס"ה יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פנינים לפרשה

"וילך"

(לא, א)

לעולם קורין "אתם נצבים" קודם ר"ה, ולכן כשר"ה ביום ב' ג' שיש ב' שבתות בין ר"ה לסוכות, צריכין לחלק נצבים וילך, כדי שיקראו וילך בין ר"ה לצום כפור, והאזינו בין צום כפור לסוכות, וסי' (עפ"י דניאל א' ה') ב"ג המלך פת וילך. (פי', המלך היינו ר"ה שאומרים המלך המשפט, כשחל ביום ב' או ג', פת וילך, מלשון (ויקרא ב' ו') "פתות אותם פתים", שמחלקים נצבים וילך לשתים – משנה ברורה). (טור - או"ח תכ"ח)

סו"ס

פירש רב נסים הגאון, דהאי דמחלקים "וילך" מ"אתם נצבים" כשיש שתי שבתות בין ר"ה לסוכות בלא יו"ט, אע"פ שהיא פרשה קטנה, ומחברין מטות ומסעי שגדולות יותר, היינו משום דבעינן שיתמו שנה וקללותיה, שיש קללות ב"אתם נצבים", ואין אנו רוצים שיכנסו תוכחות של שנה שעברה בשנה הבאה. ונראה לר"י, דלכהי אנו קורין לעולם "אתם נצבים" לפני ר"ה, כדי להפסיק בפרשה בין קללות דשנה שעברה ד"ויהיה כי תבוא" לשנה הבאה. ולכן נמי לעולם אנו קורין במדבר לפני עצרת, כדי להפסיק בה בין קללות ד"אם בחוקתי", לעצרת, שהוא ר"ה לפירות האילן שנדונין על הפירות, והכי איתא במס' מגילה (דף ל"א): דקורין קללות שבתורת כהנים לפני עצרת. (תוס' ב"ב פ"ח:)

"ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ"

(לא, ז)

לפי טעמי המקרא מצטרף המשפט "לעיני כל ישראל" אל המילים "חזק ואמץ". שכן מלך ישראל צריך להיות מחונן בשתי תכונות: עליו להיות עניו בליבו פנימה "לבלתי רום לבבו מאחיו", ומאידך כלפי חוץ עליו לנהוג בהנהגת "שום תשים עליך מלך – שתהא אימתו עליך". כידוע היה יהושע עניו מופלג, החזיק עצמו למשרת, והיה מסדר את הספסלים בבית המדרש. ולכן כשעמד עתה להיות מנהיג ומלך על ישראל, הורהו משה ואמר לו: עניו תהיה רק בליבך פנימה, אבל לעיני כל ישראל חזק ואמץ – כלפי חוץ עליו להתנהג באומץ ובחוזק יד. (משך חכמה)

"הקהל את העם האנשים והנשים והטף"

(לא, יב)

רש"י בחגיגה (דף ג') מבאר שהאנשים – ללמוד, והנשים – לשמוע, והטף למה באו? כדי

לתת שכר למביאייהם. ההסבר בקושיה "והטף למה באו" הוא: אם באו האנשים והנשים הרי מובן מאליה שהיו נאלצים להביא איתם גם את הטף, שכן היכן יניחום לבדם, ולמה אפוא צריכה התורה לצוות גם על הבאת הטף? ועל כך בא התירוץ: "לתת שכר למביאייהם" – בכוונה ציוויה התורה להביא את הטף, למען תהא זו מצווה. ויקבלו שכר עבורה "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות". (יקלוט אורים)

"ולמדו ליראה את ה' אלוהיכם כל הימים"

(לא, יג)

"כל הימים" – אומר רבי שמחה זיסל מקלם – לא מוסב על היראה, שבודאי נוהגת תמיד ככל מצות עשה שאין הזמן גרמא אלא על הלימוד! הוה אומר, שיש ללמוד לשם היראה, וכן כיצד ליראה – כל הימים.

"על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה"

(לא, יז)

שיתלו כל הצרות בעבירות שעשו בין אדם למקום, ועל כך יתודו, ואינם יודעים שעבירות שבין אדם לחבירו חמורים יותר שאין מועיל כפרה עד שיפייסו זה את זה. וזהו שנאמר ואמר הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה. ולכן, ואנכי הסתר אסתיר פני וגו'. (מאורות האש)

"והסתרתי פני מהם והיה לאכול"

(לא, יז)

פירשו רבותינו בעלי התוספות: זוהי דרך חיבה, כאדם שחטא בנו, ואומר רבו להלקותו, אך הוא עצמו אינו מסוגל לעצור כח לראות בצרת בנו, שרחמיו נכמרין עליו – ומסתיר פניו שלא יראה בהכאת בנו! צא ולמד עד כמה עזה אהבתו יתברך לישראל, עד כדי כך!

"ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"

(לא, יח)

"הסתר אסתיר" היינו ביטוי להסתרה כפולה: א. שהקב"ה כמו שאינו רואה בצרתם, כמו שכתוב "ומצאוהו צרות רעות ורבות" – והיינו שהוא יתברך אינו רואה אותנו כביכול. ב. שהוא נסתר מעינינו, שאיננו רואים את השגחתו עלינו. (הגר"א קוטלר)

סו"ס

לחדרו של רבי ברוכיל ממזיבוז' התפרץ נכדו הקטן מתייפח בבכי. הסבא שאל אותו: למה תבכה? והזאטוט השיב: שיחקתי עם חברי

ב"מחבואים", אני התחבאתי וכולם צריכים היו – לפי כללי המשחק – לחפש אחרי, אך הנה כבר חלפו כמה שעות שאני נחבא והם בגדו בי, אף אחד אינו מחפש אותי...

לשמע דברי הינוקא התייפח סבא אף הוא בבכי סוער:

הלא אף הקב"ה בוכה במסתרים, מדוע לא מחפשים אותו! כתוב "ואנכי הסתר אסתיר פני", למה הוא מסתתר מפנינו אם לא בשביל שנחפש אחריו? כפי שכתוב: "ובקשתם משם את ה'אלקיך ומצאת, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך".

אומר ה': אם תבקשו אותי, תמצאוני – ואף אחד איננו מחפש....

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת"

(לא, יט)

הסמיכות של מצות עשה זו של כתיבה ספר תורה לפסוק הקודם "אנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה" באה ללמדנו שבכוחה של התורה להגן להציל מכל צרה ויגון. אפילו בעת הסתר פנים כמו בדורינו, אור התורה מפיץ נוגהו, ולאורה נסע ונלך, וכמו שאומרת הגמ' (סוטה כ"א) "כי נר מצוה ותורה אור – מה אור מגן לעולם אף התורה מגינה לעולם. (ח"ח עה"ת)

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת"

(לא, יט)

"ועתה כתבו לכם השירה הזאת" – מטרת השירה להראות שכל הפרוענות שבאות על העולם אינם במקרה, אלא בהשגחה מכוונת מצד ה'. והשירה הזאת תהיה לעד כי יש אלקים שופטים בארץ המגיד מראשית אחרית. ואם ימצאום צרות רבות ידעו שזה ע"פ ההשגחה.

סו"ס

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" – למה נאמר ועתה?

אלא רמז יש כאן, רק עתה כתבו תורה שבכתב בלבד ולא תורה שבעל פה. אבל יגיע זמן שתהיו מוכרחים לכתוב גם התורה שבעל פה כשיתרבו הגזרות כמו שהיה בזמן רבינו הקדוש שנתמעטו הלבבות וגברה השכחה. (אפריון)

”שובה ישראל עד ה' אלקיך”

(מנן הפטרה)
הר"א לופיאן זצ"ל ביאר את הפסוקים הראשונים של הפטרה בדרך זו: ”שובה ישראל עד ה' אלקיך” – שובה ישראל עד שהשם, שאתה אומר בפיך ומזכירו תמיד, הוא יהיה אלוך. כלומר, שתדע ותרגיש שהוא מנהיגך ומשגיח עליך בכל פרט ופרט. עליך לדעת כי הכשלון שיהיה לך במה שאינך מרגיש ומכיר שה' הוא אלוך נובע ממה שעברת עבירות וזוהי משמעות חלקו השני של הפסוק ”כי כשלת בעונך”. לפיכך העצה היעוצה ”קחו עמכם דברים” – את הדברים שאתה מדבר בפיך אמץ לליבך וקח אותם עימך, הרגש אותם ברמ"ח אבריך ושי"ח גידך ובכך תקיים ”ושבו אל ה'” (לב אליהו)

”כי לא תשכח מפי זרעו” (לא, כא)
ר"ח מוולוז'ין אמר: התורה כבר נדדה בכל הארצות באירופה ובאפריקה ועכשיו הגיע זמנה לנדוד לאמריקה.
(הקדמת הספר סידור דברי שלום)

ספרא

”כי לא תשכח מפי זרעו” – התורה רמזה לנו שאפילו בזמן שישאל בשלל המדרגה. הם יחזרו ויפרחו. כמו שאומר הנביא: כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן ה' אלהינו יצמיח צדקה ותהלה (ישעי' יא). דומים ישראל לעץ השדה ולגן הירק. שבימי החורף כשהשלג מכסה הארץ הם עומדים ערומים. אבל כשכבא האביב הם מוצאים נץ ופורחים. כך עם ישראל, יש תקופות של שממה. אין תורה ואין מוסר, אולם אין להתייאש, כמו שנאמר כאשר השמים החדשים והארץ החדשה עומדים לפני כן יעמוד זרעכם ושמכם (ישעי' כב).

”וחרה אפי בו ביום ההוא.. והיה לאכול” (שם)

תמה רבי פנחס מנחם מפילץ: הלא אין ”והיה” אלא לשון שמחה, כדברי חז”ל, וכאשר יאכלו הגויים את יעקב, לשמחה מה זו עושה?
הסבר:

השמחה היא כי רק ”ביום ההוא” יחרה בעם אף ה', רק בעולם הזה ולא בעלמא דאתי. כאן ימרו הצרות ויצרפו אותנו מכל סיג, עד שלאחרית הימים נהיה מזוככים וראויים להשאת הקדושה, ולקירבתו יתברך.

תשובה כהלכתה

הגר"א זצ”ל בפירושו ל”מגילת אסתר” כתב על הפסוק (ב' י"ב) ”ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך אחשוורוש מקץ היות לה כדת הנשים שנים עשר חודש. כי כן ימלאו ימי מרוקיהן ששה חדשים בשמן המר, וששה חדשי בבשמים ובתמרוקי הנשים”.

והוא שבכל ראש השנה ויום הכיפורים, האדם חוזר בתשובה וצווק חטאתי סלח לי, והקב”ה ברוב חסדיו ורחמיו מעביר על חטאיו ועוונותיו. אבל העון עצמו אינו נמחק, אלא תלוי אם יחזור בתשובה שלימה, אזי ימחול לו. וממתינין לו י”ב חדש, ”כי כן ימלאו ימי מרוקיהן” – מירוק העוונות. ”ששה חדשים בשמן המור”, היינו שישליך תאוות המותרות כל ששה חדשים, וששה חדשים ירגיל את עצמו במצוות עשה

ולא תעשה, שימרק עצמו בלא תעשה עבירות.
”ובזה באה אל המלך”, היינו חצי שנה בתשובה ובהשלכת התאוה ועשיית מעשים טובים, וחצי שנה במצוות עשה ול”ת, ורק אח”כ יוכל לבוא אל המלך בראש השנה ויום הכיפורים לבקש, ואז אין מזכירין לו עוונות הראשונים כלל. יעו”ש היטב בדבריו הנפלאים.

סור מרע ועשה טוב

”סור מרע ועשה טוב בקש שלום

ורדפהו (תהילים לד, טו)

החתם סופר זצ”ל, שאל בדרשתו לפני ראש השנה, מהי הסיבה שאף לאחר כל חודש אלול וימי הסליחות, והשתדלות בני האדם להיטב הדרכים. ובכל זאת נשארים באותו מצב ללא שינוי מהותי.
ואמר דבני אדם משתדלים בעיקר לקיים את ה”עשה טוב”, להרבות במעשים טובים. אבל את ה”סור מרע” קשה לעקור, ותחילת העבודה צריכה להיות קודם ”סור מרע” ולאחר מכן ”עשה טוב”.

והביא לזה, דהנה חזינן דכשהשליכו השבטים את יוסף לבור, וראובן רצה להצילו, לא הלך מיד להצילו. אלא כתב וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו” (וישב ל”ז כט) וכתב רש”י ”עסוק היה בשקו ובענייתו על שבלבל יצועי אביו”. ומבואר דלפני ה”עשה טוב” צריך להיות בתחילה ”סור מרע”. ולכן הלך ראובן ועשה תשובה תחילה, ורק לאחר מכן הלך להציל את יוסף.

(שי לתורה)

מרובה מידה טובה

ראיתי בספר ”לב אליהו” שהביא הערה נפלאה מרבי שמחה זיסל מקלם זצ”ל, הנה המסית ומדיח לעבוד עבודה זרה מחוייב סקילה. ואפילו אם לא הצליח בעבודתו ולא האזינו לו, בכל זאת נתחייב באותו עונש חמור. ולכאורה מדוע? והרי לא הועילו מעשיו?

התשובה מפורשת בתורה (דברים יג, יא) ”כי בקש להדיח מעל ה' אלהיך” על הביקוש בלבד נענש.

והנה ידוע מאמר חז”ל, ”מרובה מידה טובה ממידת פורענות על אחת מחמש מאות” (ראה רש”י שמות ל”ד ז, ע”פ תוספתא בסוטה ד, א) ואם כן יוצא, שאדם הלומד מוסר, וברצונו לקרב את ליבו לשמים – (שהרי מוסר לא לומדים מפאת סיבה אחרת) הרי עושה הוא ממש ההיפך מ”המסית ומדיח”!

הוא מבקש להתקרב לבורא ע”י תיקון המידות, וזהירות במצוות, וצריך שיגיע לו שכר כפול חמש מאות! הלא חשבון פשוט הוא. אם על הרצון להרע, מקבלים מנה א' של עונש (ולא סתם עונש אלא העונש החמור שבכולו), על הרצון לעשות טוב – כגון לשפר מעשיו או לעקור מידה – צריך שיקבל פי חמש מאות, שהרי אמרו ”מדה טובה מרובה על מדת פורענות על אחת מחמש מאות”! התבונן בדבר כי עמוק הוא.

תשובה על מידות

הרמב”ם בהלכות תשובה (פ”ז ה”ג) מבאר שעון המידות הרעות שאין בהן מעשה, קשים יותר מהעוונות שיש בהן מעשה”

וכו'. וידועה הקושיא שלפני”ז למה לא האריכה התורה בעיני מידות האדם כלל, כמו בשאר מצוות? ויעוין ב”שערי קדושה” לר' חיים וויטאל ז”ל, שמתרץ קושיא זו שזהו היסוד, ועל כן אין צורך לכתוב את זאת, כיון ש”דרך ארץ קדמה לתורה”.

משל לאחד שעשה חוזה עם קבלן לבנות לו בנין גדול בן כמה קומות, והרבה חדרים וכו' וכו'. וחתמו ונעשה הקנין. לאחר זמן בא הקבלן וטענה בפיו, היות וחפירת היסודות לא נכללה בחוזה, לכן הוא חפץ בתשלום מיוחד על זה. ויצעק עליו בעל הבנין בתמהון, וכי היכן חשבת להעמיד את הבנין – על האויר?

ובודאי כל אדם בר דעת מבין כי בנין בלא יסודות אינו שוה כלום, ואין מן הצורך לפרט זאת. ואדרבה ככל שהבנין גדול יותר, כך צריך הוא יסודות גדולים וחזקים יותר. כך הביאור בקושיא הנ”ל בנין התורה לא תיתכן בלא יסוד המידות, היינו לחפור בארץ החומריות עמוק עמוק – לשרש אחר המידות הרעות ולהשליכם, ולמלאותם אח”כ במידות טובות, אשר עליהם יושתת הבנין הגדול והנהדר – ”בנין התורה”!

(שי לתורה)

הנר והכסיל

על פי רבי חיים מוולוז'ין

מעשה באדם, אשר נגש אל רבי חיים מוולוז'ין: ואמר לו: ”רבנו, בשעת התפלה בימים הנוראים, רוחי מתרוממת ונפשי מתעלה. אני חש שמחה של קדושה בקרבי, אך כאשר מסתיימת התפלה בבית הכנסת, מיד עצבות פוקדת אותי, ורוחי נהיית קודרת משהיתה לפני התפלה. ילמדנו רבנו, מה אעשה, כיצד אהיה מושפע מהתעוררות הנפש של הימים הנוראים במשך השנה כולה?”

רבי חיים פתח במשל נפלא:

לילה ירד על היער, לילות התנים נשמעו ממרחק, צוחות צפרי הטרף מהדהדות ביער, ומרעידות את הלב. קבוצת אנשים פסעה אט אט בשבילי היער, מגששים באפלה הכבדה.

”מה נעשה?” נאנח אי מי, ”אם לא נמצא דרך” להדליק את הנרות שבידינו, עלולים אנחנו, חלילה ללכת לאיבוד...”

”ולחיות מאכל לחיות הטרף, לזאבים ולתנים... ”הוסיף רעו, ”איזו צרה, איך נמצא דרכנו אל מקום ישוב?”

התנהלו האנשים לאטם, קודרים ומיואשים. מעדו באבנים, כשלו ונחבלו, נפלו וקמו זבי דם. בידי כל אחד מהם היה נר, אולם לאיש מהם לא היה גפרור להדליק. ולפתע – האין זה חזיון תעתועים? אור מנצנץ ממרחק. אט אט קרב קרב אליהם האור. תחילה נראה כנקודה זעירה, ועתה – כהלה זוהרת. החלו לפסע לכוון האור, והאור קרב אליהם עוד ועוד. היה זה אדם ובידו נר דולק.

”האח, נצלנו!” קרא אחד מהחבורה בשמחה. מיד נגש לאיש, והדליק את נרו ”בואו”, קרא בשמחה, ”הדליקו נרותיכם, וכך נוכל להחלץ מן היער, ולהגיע למקום

מבטחים". החכמים הדליקו נרותיהם. אך הכסילים אמרו: "חבל, למה נבובו נרותנו, הלא יכולים אנו ללכת לאור נרותיהם של שאר בני החבורה..." נפרדו הם לשלום מן ההלך, והמשיכו בדרכם. עתה האיר הנר דרכם, והם פסעו בבטחה ובצעדים מזורזים. לא עוד נכשלו במהמורות, לא עוד נפלו ונחבלו מאבני הדרך. סוף סוף הגיעו לקצה היער. עתה השתרעו לפניהם שדות גדולים, מופלגים בשבילים רבים. כל שביל הוביל אל ישוב אחר. נפרדו בני החבורה אלה מאלה, ואיש הלך לדרכו. הפקחים שבהם, אשר בידיהם נרות דולקים פסעו בבטחה לאורם, ואילו הכסילים, שחסו על נרם, נאלצו לפסע בחשכה. לא היה להם אור להאיר את הדרך לא יכלו למצוא נתיבם, והם תעו, ותעו עד שהאיר השחר...

אם תעיר נשמתך בתלמוד תורה, תכניס בתפילתך שלך את כל נשמתך, אם תחדיר לחיי היומיום את מצוות התורה, מוסר ויראת שמים – לא תאלץ עוד להסתפק באורו של בעל התפילה. נשמתך שלך תתעלה, ותאיר את חייך בשפע של קדושה. יצא האיש מבתו של רבי חיים מעודד ומחוזק לקראת השנה החדשה, שנפתחה זה עתה.

"המלך הקדוש" עבדים ולא בני

מה טעם קבעו חכמים לומר בראש השנה ובעשרת ימי תשובה – "המלך הקדוש" ו"המלך המשפטי". והרי לפי משמעות הדברים מסתבר כי אבחנו עבדים למלך, וידוע שבנים – מעלתם גבוהה ממעלת עבדים?

אלא, מסבירים זאת על פי דברי חז"ל (במסכת קידושין כ, א) על הכתוב בעניין עבד עברי (דברים טו, טז): "כי טוב לו עמך" – אומרים חז"ל: עמך במאכל, עמך במשתה... כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו. ומכיוון ש"כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכיפורים" (כנאמר במסכת ביצה ט"ז, א). ואנו חפצים שיקצבו לנו בראש השנה מזונותינו לכל השנה – חוששים אנו שמוא אין בידנו זכות לכך: וגם אם יש לנו איזושהי זכות שיקצבו לנו בראש השנה מזונות – מי מאיתנו יודע מה הם המזונות שאנו זכאים להם... זו איפוא הסיבה לכך שבימים אלו מכניס אנו את הקב"ה "מלך" – להודיע שעבדיו אנו ולבקש שיתן לנו כל השנה מזונות ברווח, כדין שחייב האדון לתת לעבד העברי שלו. (הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל)

מי שבידו גזל אין מכניסין אותו למחיצתו של הקב"ה

הנה המצוה הזאת של השמירה מגזל הוא מן המצוות המושלכות שאלו לא נתנה התורה ימצאנה האדם בשכלו והנה זה מין המצוות שנצטוו אדם הראשון וצריך אדם שישא ויתן באמונה ויהי נקי כפים מן הגזל כדי שיהיה זוכה לעלות בהר הקודש אלקים כמו שאמר דוד ע"ה מי יעלה בהר ד' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב למדנו מכאן כי מי שיש בידו גזל הוא מרוחק מהר ה' וממקום קדשו וכן דרשו רז"ל שכל מי שבידו גזל אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה שנאמר לא יגורך רע לא יגור במגורך רע. שפת תמים פרק ג'

זכור לנו היום ברית שלש עשרה

הנה יש לעיין אם י"ג מדות הוי"ן רק לעם ישראל או גם לשאר אומות עולם, וראיה מפורשת על זה ביונה (ד, א) וירע אל יונה רעה גדולה ויחר לו ויתפלל אל ה'. כי ידעתי כי אתה א-ל חנון ורחום אך אפים ורב חסד ונחם על הרעה, הרי דגם אצל אומות העולם הוי"ן י"ג מדות.

אך חילוק יש בזה בין ישראל ואומות העולם, ועל זה חרה ליונה. דהנה איתא בראש השנה (י"ב) אמר ר"י, ברית כרותה ליי"ג מדות שאין חוזרות ריקם, שנאמר הנה אנכי כורת ברית (שמות י"ד) והברית הזו הוא רק לישראל, כמו שנאמר נגד כל עמם האעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים. אבל אומות העולם אף על גב שנאמר גם להם אבל לא נכרתה עמם ברית על זה שאין חוזרות ריקם. וזהו שחרה ליונה, שהרי לא היה הכרח שתתקבל תשובתם, שאין ברית אצלם על זה.

ועל פי זה יבואר בואחתן (ד, ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראינו אליו. וצריך ביאור הא גמ באומות העולם מועילה תפלה ותשובה כדמצינו באנשי ניונה, ובמלכים (א, ח) וגם אל הנכרי... ו"יתפלל אל הבית הזה", ובישעי ניו"י כי יבית בית תפלה יקרא לכל העמים.

אכן הנה איתא בראש השנה ו'. דבכל קראינו היינו בציבור, וזה פשוט דציבור לא שייך אלא בישראל ולא באומות העולם. ולמה שכתבנו יבואר עוד, דהרי בישראל יש כריתת ברית על י"ג מדות לא עם אומות העולם, ולכן הוא קרוב אלינו בכל קראינו, דבהכרח הוא, מחמת הברית.

ואם הברית כרותה ומובטחת, הרי כאילו כבר רוחמנו וניחוננו. וזהו וחנותי – כבר עתה – את אשר אחון, וירחמתי – כבר עתה – את אשר ארחם בעתיד.

הליכות והלכות

מקצת דיני יום הכיפורים

למרות שכל השנה אדם צריך לתקן מה שעשה לחברו, מכל מקום בימים אלו לפני יום הכיפורים חייב לתקן הכל, כי יום הכיפורים אינו מכפר עד שירצה את חברו. ואם גזל כסף חייב להחזיר לו לפני יום הכיפורים. וכן חייב לרצות את חברו אם חטא כנגדו או פגע בו. מי שמבקשים ממנו מחילה לא יהיה אכזרי מלמחול שאין זה דרכם של עם ישראל. וטוב שכל אחד ימחול לכל מי שפגע בו, ובוזה גם זוכה בעצמו להנצל, שהרי כל המעביר על מידותיו מעבירים לו כל פשעיו.

נוהגים לטבול בערב יום הכיפורים, ועדיף לטבול החל משעה קודם חצות היום (החל משעה 12 בצהריים) ויש שנהגו ללקות זכר למלקות. והכל בכדי לעורר את האדם בתשובה ולטהר את עצמו ליום הכיפורים. בערב יום הכיפורים בתפילת שחרית ובתפילת מנחה אין אומרים תחנון. אך בסליחות קודם שחרית אומרים, ומתפללים מנחה בעוד היום גדול עם ויודי. ואח"כ אוכלים סעודה

מפסקת והולכים לבית הכנסת לתפילת כל נדרי. אכילה בערב יום הכיפורים (כלומר יום קודם הכפורים) היא מצוות עשה מן התורה לדעת רוב הפוסקים, וגם נשים חייבות בזה, ואם אפשר לו יעשה כמות סעודות של שני ימים, ערב יום הכיפורים ויום הכפורים. בערב יום הכיפורים נוהגים לאכול בשחרית דגים לכבוד היום, וסעודה בשירת אחר הצהרים, אכן יזהר לא לאכול דברים המחממים כגון חלב, ביצים שום צלוי ותבלינים חריפים, וגם לעניין בשר יאכל בשר עוף ולא בשר בקר. וישתדל לאכול מאכלים קלים שיתעכלו מהר, שלא יתפלל והוא שבע ביותר. את הסעודה המפסקת יש לסיים קצת לפני השקיעה כדי להוסיף מחול על הקודש. מדליקין ומברכין על הנר "להדליק נר של יום הכיפורים". וקודם הדלקה תלבש האשה בגדי יום טוב ונעליים שאינן עשויות מעור.

בליל יום הכיפורים אומרים "כל נדרי" שמשמעותו התרת נדרים, וקבלה לעתיד לביטול כל נדר שידור בשנה הבאה, אכן כל זה מועיל רק לנדרי שאינן זוכר. אבל לנדרי שזוכר צריך התרה מיוחדת.

כשם שיש מצווה בראש השנה לתקוע בשופר, ובסוכות ליטול לולב, כך מצווה ביום הכיפורים לעורר את עצמו לחזור בתשובה, שזה מצוות עשה של יום הכיפורים. וישתדל כל אדם לתפוס איוז קבלה לעתיד אפילו קטנה, שבה יתמיד כל השנה.

יום הכיפורים אסור באכילה, שתייה, רחיצה, אפילו בנטילת ידיים של שחרית יטול רק עד קשרי אצבעותיו בלבד, סיכה וכן תשמיש אסור. לכן ירחיק מטנו ממטת אשתו, וכן לא יגע בה בכל יום הכיפורים כאילו היא נדה. וראוי לנשים לא להתקשט יתר על המידה ביום הכיפורים כי קדוש היום לאדוננו. בזמן התפילות לא ישוחחו אלא יקשיבו לחזן. ובזמן שהחזן אומר ויודי צריך לעמוד ולשמעו בעמידה.

יש להתפלל בכוונה, שמעט ככוונה שווה יותר מהרבה שלא ככוונה במיוחד בתפילת ערבית של מוצאי יום הכיפורים ששם יצר הרע מצוי יותר, ולסיים את היום בתפילות טובות.

מי שלא שמע הבדלה והגיע זמן אכילה, מותר לו לשתות רק מים בלבד, אבל שאר הדברים אסורים בלא הבדלה.

מבדלין על יין ונר בלבד אפילו שחל במוצאי שבת ולא מביאין בשמים כיון שזה היה יום צום.

אע"פ שבכל כפור יש להקפיד על נר שדלק מערב כיפור בשביל הבדלה מ"מ אם אין לו יוכל להדליק אש חדשה כמו כל מוצאי שבת. נהגו להתחיל בבניית סוכה במוצאי יום הכיפורים וכן לקדש על הלבנה לאחר תפילת ערבית.

אגודת טוב מאהלים
תכלה שנה וקללותיה
תחל שנה וברכותיה

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרוע של קימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

משל ונמשל

הנה קטן נתתיך בגויים בזוי אתה מאד זדון לבך השיאך (מן ההפטר)

משל: למלך שהיה לו בן יחיד. והיה המלך אוהב את בנו יחידו אהבה יתירה ומקיפו בצבא של משרתים נאמנים ומסורים פעם חלה הבן במחלה אנושה והיה זקוק לטיפול רפואי חמור ביותר, אמר הרופא: מוכן אני לרפא את הנער אך ורק בתנאי אחד - להרחיק את מהנער את אבי המלך ואת כל משרתיו האוהבים והנאמנים ולבחור אדם גס רוח ואכזר אשר לא יכיר לחלוטין את טיבו של בן המלך, את חשיבותו ואצילותו וללא רגשי מחלה יכריחוהו למוע את התרופות החריפות ולשמור היטב על הוראות.

אותו אדם גס רוח משראה כי סולקו כל אנשי החצר ורק לידו נמסרה כל ההשגחה על הנסיך החולה - החל להתגאות ולהתיימר כהאדם החשוב ביותר בעיני המלך. אמרו לו הבריות: שוטה שכמותך! דוקא משום שאתה שפל ונבזה, גס רוח ואכזר, ללא רגשי עדינות וחמלה, נמסר לידך תפקיד זה אשר כל אדם בעל לב ונפש לא היה מסוגל לבצעו. רק עכשיו זקוקים לך כדי שיתרפא הנסיך עיני אכזריותך. אולם לאחר מכן - יראו לך שוב את מקומך בין שפלים ונבזים.

ונמשל: כאשר רואה אדם כי ניתנה בידו הממשלה לנגוש ביהודים ולמרר את חייהם מיד הוא מתמלא גאון. ומשלה את עצמו כי אכן גם בשמים הוא חשוב ונכבד. ובאמת היא גופא מהווה הוכחה לאפסיותו ופחיתות ערכו שדוקא הוא ינבחר להיות נוגש וצוררם של ישראל עם קרובו של הקב"ה וזהו שאומר הנביא: "זדון לבך השיאך" - באת לכלל גאון על אשר ניתנה בידך

אך טוב וחסד ירדפוני

עיין במסכת בבא בתרא דף ט ע"ב בסוף העמוד אמר ירמיה לפני הקב"ה רבונו של עולם אפילו בשעה שכופין את יצרן ומקבשין לעשות צדקה לפניך הכשילם בבני אדם שאינם מהוגגין כדי שלא יקבלו עליהן שחר. ועיין עוד גמרא סוכה דף מט ע"ב וז"ל: אמר רבי אלעזר כל העושה צדקה ומשפט כאילו מילא כל העולם כולו חסד שנאמר אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ שמא תאמר כל הבא לקפוץ קופץ תלמוד לומר מה יקר חסדך אלקים וכתב רש"י בד"ה שמא כל הבא לקפוץ ולעשות צדקה וחסד קופץ ומספיקין וממציאין לו אנשים מהוגגים לכך, תלמוד לומר מה יקר צריך לתת לב ולטרות ולרדוף אחריה לפי שאינה מצויה תמיד לזכות בה למהוגגים.

ואפשר לומר שחז"ל רמזו לנו בלשונם הטהור. תשובה תפילה וצדקה מעבירין רוע הגזירה אם תעשה תשובה ותתפלל שה' יזמן לך אנשים ומוסדות הגונים אז תזכה לעשות צדקה ראויה שתעביר את רוע הגזירה.

המשימה להצר לישראל, אבל באמת דבר זה לכשעצמו מוכיח כי "קטן נתתיך בגויים בוי אתה מאד" - לפיכך נבחרת אתה האכזר, חסר הלב, קהה המוח, גס הרוח להיות צוררם של ישראל. אך כל זאת רק בשעה שזקוקים הם לרפואה ואביהם הנאמן שבשמים נאלץ להעלים עין מהם ולהניח להעשות בהם כרצונך. אבל זכור מה יעלה בסופך "משם אורידך נאום ה'".

(כונב מיעקב)

גם תפלותיו של אדם אינן מקובלות כל זמן שהגזל עדיין בידו

גם תפלותיו אינן מקובלות לפני ה' כל עוד שהגזל בידו, שאותה התפלה נקראת תפלה עכורה, כמו שאחז"ל על הפסוק ותפלתו זכה (איוב טז): וכי יש תפלה עכורה, אלא כל תפלה שאין בה גזל זו היא תפלה זכה, ויש בה גזל זו היא תפלה עכורה. והכוונה כמו חבית העכורה עם שמריה, כל זמן שלא יופרשו השמרים וירדו למטה, אינו ראוי היין ההוא לשתיה אף לאדם פחות, וכל שכן שלא להתקבל לדורון לפני המלך, כי נתערב חלקי השמרים בכל טיפה וטיפה. כן כח עון הגזל, שהוא מתערב בכל תיבה ותיבה מתפלתו, ואינו מניחן לעלות ולהתקבל לפני ה' עד שיפריש הגזל מאתו.

וכתבו הספרים התעוררות נפלאה, שממנה יוכל האדם להתבונן את עון העושה והגזל. שהלא ידוע שיום הכיפורים הוא היום האחרון ששייך לשנה, והוא היום הטוב שבכל השנה, שבו נמחלים עונותינו. וגמר חתימה תפלותיו הנוראות, היא תפלת נעילה. ומה אמור בה - למען נחדל מעושה ידינו. בכל זה יתבונן האיש הנלבב, וישמור את עצמו מגזל בכל כחו כל ימי חייו.

(שפת תמים פרק ג')

העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

הילולא דרדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ה תשרי	ז תשרי	ו תשרי	ה תשרי	ד תשרי	ג תשרי	ב תשרי
	זבולן בן יעקב אבינו	הסבא משפולי	נפתלי בן יעקב אבינו	רבי אברהם דאנציו	צום גדליה	ב' ראש השנה
				מח"ס חיי אדם	רבי שמעון נתן נטע בידרמן האדמו"ר מלוב	רבי שלמאן אליהו מח"ס כרם שלמה

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן